

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. II. Argumentorum solutione ostenditur licitum subinde esse uti
æquivocatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

SECTIO SECUNDA.

Argumentorum solutione ostenditur licitum subinde esse uti equivocatione.

I. OBJICIES primò: In equivocatione tanta est deformitas, atque in oratione, qua directè dicitur falsum, æquè enim homines per equivocationem falluntur, ac per mendacium, nec minùs per illam, quàm per hoc vilescit auctoritas loquentis, & convictus humanus. æquè destruitur, ergo vel utrumque licitum erit, vel neutrum. Respondetur, negando antecedens; in mendacio siquidem, seu dictione falsi vilitas quædam est ac monstruositas, quæ personam hoc agentem reddit contemptibilem; in equivocatione autem semper dicitur verum, quamvis veritatem illam non semper audiens percipiat, cum ergo hic non violetur, sed tantùm celetur veritas, quod interdum quis iustam habet causam faciendi, & utatur jure suo, nulla est turpitudò nec inhonestas.

In equivocatione dicitur semper verum, in mendacio nunquam.

II. Ad id quod addebatur de convictu humano, Respondeo, cum equivocatio non nisi ex gravi causâ usurpari possit, ubi nulla talis causa cernitur, non est cur quis timeat, ne verbis ejus quicum loquitur subsit equivocatio, sed moralem habet certitudinem, nullam vel amphibologiam vel restrictionem in illius sermone contineri, ad convictum vero humanum non est hic necessaria certitudo metaphysica, sicut nec in aliis rebus est necessaria, sed ad hoc ut securè cum hominibus versemur, sufficit quoddam eorum probitate moraliter nobis constet, nempe eos bona nostra non rapturos, nec aliam injuriam illaturos, quamvis hac de re non habeamus certitudinem metaphysicam. Deinde quemadmodum communiter docent omnes, licitum scilicet in quibusdam casibus esse bona aliis & etiam vitam nonnunquam auferre, & tamen hinc non destruitur convictus humanus, ita nec ex eo destruetur, quoddam in quibusdam casibus licita sit equivocatio.

Ad convictum humanum non requiritur certitudo metaphysica.

III. Objicies secundò: Qui in alio sensu interroganti respondet, quàm is interrogat, mentitur, cum simulet se facere quod non facit, ergo hujusmodi respondendi modus est illicitus. Respondetur nullam hanc intervenire simulationem illicitam: quòd verò quis interdum responsionem det, veram quidem, sed non integram, utitur jure suo, quod hic & nunc habet ad celandam veritatem. Omnis ergo simulatio non est mala, nec illicita, Christus enim finxit seu simulavit se longius ire, sic Angelus Raphaël simulavit se esse hominem, Josue item simulavit fugam ante Regem Hai, viri etiam quique sanctissimi simulatione, ut constat, non semel sunt vsi. Sicut ergo in factis, ita & in dictis simulatio omnis non est mala, nec improbanda; sed ea solummodo quæ fit ex intentione significandi falsum, ac proinde de hac solâ simulatione loquitur Sanctus Thomas 2. 2. quæst. III. art. 1. Corpore, quando dicit, simulare se facere quod non facit, esse mendacium. Adde, qui per restrictionem respondet, ut dixi, non simulat se respondere, sed verè respondet, quamvis alter responsionem plenè non percipiat.

Omnis simulatio vel in verbis vel in factis non est improbanda.

Objicies tertio: Quando quis utitur restrictione mentali, ut si interrogatus utrum hoc vel illud fecerit, respondeat se non fecisse, intelligendo, quantum tibi teneor dicere; verba exterioris prolata sunt falsa, cum id significant quòd non ita se habet à parte rei, ergo qui ea profert mentitur, cum scienter dicat falsum.

Respondetur veritatem vel falsitatem propositionis alicujus non ex unâ tantùm ejus parte defumendam esse, sed ex totâ propositione; nec enim judicium de illius veritate aut falsitate ferri potest, donec absolvatur, alioqui in hac propositione, Christus habet corpus æreum; prima tria verba erunt vera, omnes nihilominus dicunt eum absolutè verum non protulisse, veritas quippe, non ex parte propositionis, sed ex tota, ut dixi, est defumenda. Cum ergo verba, quæ exterioris proferuntur, unam faciant propositionem cum iis, quæ loquens sibi format interioris, & in mente retinet, simpliciter vera est illius responsio: sicut Sectione præcedente num. 5. de illo diximus, qui altè quædam, alia submissâ voce diceret, ut ibi est declaratum. Adde hunc non contra mentem ire, cum non intendat id quod in animo habet negare, sed inadæquatè tantùm manifestare; in hoc autem utitur jure suo, licet enim ut plurimum illa verba, & eo modo proferre loquens debeat, ut ab audiente mens ejus facilè capiatur, & hic sit finis primarius loquendi, alii tamen sunt fines secundarii, ut ad celandam veritatem &c. quos aliquando adhibere licitum est, & non directè semper & plenè quæsito respondere. Sed hinc

Objicies quartò: Cum notum sit equivocationem justis de causis esse licitam, timere semper quis potest, ne subsit verbis ejus qui respondet equivocatio, suspicari enim interrogans potest an alter sincerè ac directè, & non potius truncatè & per amphibologiam, ac figuratè loquatur. Respondetur, cum, ut dictum est, equivocatio non nisi raro & gravibus de causis sit licita, non est cur quis hac de re metuat, sed moraliter certus esse potest eum quicum agit non uti equivocatione, sicut non est cur suspicetur eum, qui passim habetur Catholicus aut ejus parens, non esse catholicum aut parentem, quamvis absolutè contrarium possit accidere.

Objicies quintò: Etsi, ut Disputat. præcedente, Sect. 2. num. 4. de mendacio dixi, etsi, inquam, in hominibus vel etiam in Angelis, ob necessitatem gravis alicujus incommodi evitandi permitti posset equivocatio, in Deo tamen nulla est hujusmodi necessitas, potest namque facillimè cogitationes divertere, ne quis id petat, quod ipse in communi & vulgari sensu non vult dicere, ergo quicquid sit de creaturis, Deus tamen honestè equivocare non potest. Respondetur, etsi Deus utendo potentia sua absolutâ, & miraculosè impedire creaturam rationalem possit, ne illa ab ipso quærat ad quæ directè non vult respondere, in universi tamen administratione non tenetur uti miraculis: unde non minùs, ubi vult, equivocatione uti potest quàm creaturæ. Ratio autem cur Deus mentiri non possit, etiamsi in hominibus admitteretur interdum licitum esse mendacium, est, ut loco citato, num. 5. dixi, quia vilesceret ejus dignitas, & summam suam auctoritatem amitteret, ut ibi latiùs est declaratum.

Objicies sextò: Etsi, ut Disputat. præcedente, Sect. 2. num. 4. de mendacio dixi, etsi, inquam, in hominibus vel etiam in Angelis, ob necessitatem gravis alicujus incommodi evitandi permitti posset equivocatio, in Deo tamen nulla est hujusmodi necessitas, potest namque facillimè cogitationes divertere, ne quis id petat, quod ipse in communi & vulgari sensu non vult dicere, ergo quicquid sit de creaturis, Deus tamen honestè equivocare non potest. Respondetur, etsi Deus utendo potentia sua absolutâ, & miraculosè impedire creaturam rationalem possit, ne illa ab ipso quærat ad quæ directè non vult respondere, in universi tamen administratione non tenetur uti miraculis: unde non minùs, ubi vult, equivocatione uti potest quàm creaturæ. Ratio autem cur Deus mentiri non possit, etiamsi in hominibus admitteretur interdum licitum esse mendacium, est, ut loco citato, num. 5. dixi, quia vilesceret ejus dignitas, & summam suam auctoritatem amitteret, ut ibi latiùs est declaratum.

Objicies septimò: Etsi, ut Disputat. præcedente, Sect. 2. num. 4. de mendacio dixi, etsi, inquam, in hominibus vel etiam in Angelis, ob necessitatem gravis alicujus incommodi evitandi permitti posset equivocatio, in Deo tamen nulla est hujusmodi necessitas, potest namque facillimè cogitationes divertere, ne quis id petat, quod ipse in communi & vulgari sensu non vult dicere, ergo quicquid sit de creaturis, Deus tamen honestè equivocare non potest. Respondetur, etsi Deus utendo potentia sua absolutâ, & miraculosè impedire creaturam rationalem possit, ne illa ab ipso quærat ad quæ directè non vult respondere, in universi tamen administratione non tenetur uti miraculis: unde non minùs, ubi vult, equivocatione uti potest quàm creaturæ. Ratio autem cur Deus mentiri non possit, etiamsi in hominibus admitteretur interdum licitum esse mendacium, est, ut loco citato, num. 5. dixi, quia vilesceret ejus dignitas, & summam suam auctoritatem amitteret, ut ibi latiùs est declaratum.

Objicies octavò: Etsi, ut Disputat. præcedente, Sect. 2. num. 4. de mendacio dixi, etsi, inquam, in hominibus vel etiam in Angelis, ob necessitatem gravis alicujus incommodi evitandi permitti posset equivocatio, in Deo tamen nulla est hujusmodi necessitas, potest namque facillimè cogitationes divertere, ne quis id petat, quod ipse in communi & vulgari sensu non vult dicere, ergo quicquid sit de creaturis, Deus tamen honestè equivocare non potest. Respondetur, etsi Deus utendo potentia sua absolutâ, & miraculosè impedire creaturam rationalem possit, ne illa ab ipso quærat ad quæ directè non vult respondere, in universi tamen administratione non tenetur uti miraculis: unde non minùs, ubi vult, equivocatione uti potest quàm creaturæ. Ratio autem cur Deus mentiri non possit, etiamsi in hominibus admitteretur interdum licitum esse mendacium, est, ut loco citato, num. 5. dixi, quia vilesceret ejus dignitas, & summam suam auctoritatem amitteret, ut ibi latiùs est declaratum.

IV.

Veritas aut falsitas propositionis non ex unâ ejus parte defumenda est, sed ex totâ.

V.

Accipi debet tota propositio, ut quis de illius veritate judicet.

Vient restrictio mentali non mentitur, quia non se contra mentem.

VI.

Quod equivocatio interdum sit licita non est cur passim homines sint solliciti ne decipiantur.

VII.

Etsi Deus possit omnes occasiones equivocandi vitare, ad hoc tamen non tenetur.

Differencia in Deo circa equivocationem & mendacium.

